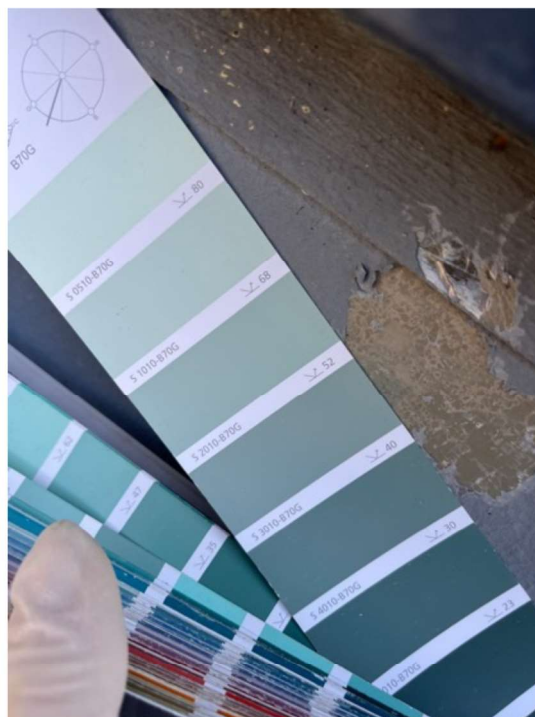

Kleurverkenning

Verslag van het kleurhistorisch onderzoek van het exterieur van het Lentiz Groen van Prinsteren Lyceum te Vlaardingen

Object: Lentiz Groen van Prinsteren Lyceum Rotterdamseweg 55, 3135 PT, Vlaardingen

Status: Rijksmonument

Monumentnummers: 530938

Datering: 1957

Architect: [REDACTED]

Opdrachtgever: Lentiz onderwijsgroep, schiedamsedijk 114 3134 KK Vlaardingen

Contactpersoon: [REDACTED]

SRAL nr.: AC24879

Onderzoek en rapportage:

[REDACTED]

Inleiding

Het locatie-onderzoek naar de kleurhistorische afwerkingen van de gevels van Lentiz Groen van Prinsteren Lyceum Rotterdamseweg 55 te Vlaardingen heeft plaatsgevonden in maart 2025. In april werd de rapportage hiervan afgerond.

De vraag voor dit onderzoek kwam voort uit de aanstaande onderhoudsschilderwerk, waarbij de gevels van nieuwe verflagen zullen worden voorzien.

Dit onderzoek betreft een kleurhistorische inventarisatie (type 1 van kleurhistorisch onderzoek) alsmede een deel van een kleurhistorische verkenning (type 2 van kleurhistorisch onderzoek). Dit onderzoek heeft als doel om informatie te verkrijgen over de afwerking en kleurstelling van het oorspronkelijke dan wel historische schilderwerk op de verschillende bouwonderdelen van de gevels. Op locatie is op de verschillende onderdelen gezocht naar historische verflagen, die zijn gefotografeerd en bemonsterd, welke in het lab verder zijn bestudeerd. De resultaten worden in de volgende rapportage beschreven.

Graag willen we de qua organisatie de betrokken partijen danken voor de medewerking en met name de hand- en spandiensten op locatie: Opdrachtgever Lentiz Groen van Prinsteren Lyceum, en met name [REDACTED] (beheer assistent), contactpersonen [REDACTED] van Onyx Vastgoedregistratie.

Onderzoeksmethode

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijn van Stichting ERM: <http://bit.ly/2LV6mQf>. Het onderzoek houdt zich in het midden tussen een inventariserend kleurhistorisch onderzoek (type 1), en verkennend kleurhistorisch onderzoek (type 2) waarbij de focus ligt op het verkrijgen van informatie over de afwerking en kleurstelling van het oorspronkelijke en historisch schilderwerk. Het doel is om te achterhalen of er nog oude of oorspronkelijke verflagen aanwezig zijn en hoe deze zich tot de geschiedenis van het gebouw verhouden. Het onderzoek is specifiek gericht op de betonnen onderdelen van de gevels, namelijk:

- Betonnen kolommen
- Betonnen liggende elementen
- Kozijnen en ramen achterzijde
- Luifel voorzijde

Het onderzoek is uitgevoerd door op locatie verflagen vrij te leggen en visueel te analyseren en te documenteren. Op locatie zijn vanaf de begane grond de -al dan niet met ladder te bereiken- onderdelen onderzocht. Aan zowel de zuidelijke gevel met entree, westelijke, noordelijke en oostelijke gevel zijn de elementen nagekeken op kleur. Daarnaast zijn er monsters genomen die als verfdwarsdoorsneden onder de microscoop zijn bestudeerd. Tot slot zijn de resultaten in dit rapport verwerkt.

Onderzoek op locatie:

- Per onderzoekslocatie zijn meerdere puncties en stratigrafieën gemaakt om een helder beeld van de kleuropbouw per onderdeel te krijgen (i.v.m. differentiaties),

- Enkele verfmonsters zijn genomen ter ondersteuning van het onderzoek in situ.

Laboratorium onderzoek:

- Analyse en fotografie van verfdwarsdoorsneden van enkele monsters.

Rapportage

- Synthese van onderzoek op locatie en onderzoek in het lab i.c.m. de voorhanden zijnde informatie over de bouwhistorie,
- Advies voor eventueel vervolgonderzoek.

Historie gebouw

Het Groen van Prinsterer Lyceum is gelegen in Vlaardingen aan de Rotterdamseweg en de Van Hogendorpstraat. Het werd gebouwd in 1954 en 1956 en was de eerste middelbare school die architect C. Elffers (1898-1987) ontwierp. Oorspronkelijk was de opdracht ook in samenwerking met architect B.J.K. Cramer, maar hij moest zich terugtrekken vanwege gezondheidsredenen. Het gebouw maakt deel uit van de door stedenbouwkundige W. van Tijen ontworpen naoorlogse wijk Babberspolder, waarin het schoolgebouw een markante positie inneemt. In de beginjaren werd het gebouw ook als kerkruimte gebruikt.

Elffers wilde voor het Groen van Prinsterer Lyceum een schoolgebouw realiseren dat bij de leerlingen een gevoel van blijheid zou opwekken en een sfeer waarin de persoonlijkheid van de kinderen zich harmonisch zou kunnen ontwikkelen. Het oorspronkelijke kleurenschema zou hieraan bijdragen door naar de functionele aard per ruimte concentratie dan wel activiteit te stimuleren. Dit kleurenschema is als gevolg van uitbreidingen vanwege de toename van het leerlingenaantal niet meer aanwezig. In totaal is de school drie keer uitgebreid en Elffers was verantwoordelijk voor zowel het ontwerp van de eerste uitbreiding, die plaatsvond van 1961 tot 1963 (gymzaal), als de tweede uitbreiding in 1970 (nieuwe vleugel aan de achterzijde van de school). Deze uitbreidingen sluiten qua materialisering, architectonische vormgeving en kleurgebruik aan bij het oorspronkelijke schoolgebouw uit 1956. De derde uitbreiding dateert van 1998 (half rond bouwvolume direct tegen de achtergevel), en was van de hand van het bureau Van den Berg Kruisheer Elffers, de voortzetting van het bureau van Elffers. Deze uitbreiding kent een in vormtaal en materiaalgebruik contrasterend karakter ten opzichte van het bestaande werk. Het kunstwerk boven de hoofdentree is afkomstig van een ander gebouw in Vlaardingen. Het is daar in 2008 geplaatst op initiatief van de toenmalige schooldirecteur.¹

Omschrijving gebouw

De volgende tekst is afkomstig uit het monumentenregister en beschrijft het gebouw:

De samengestelde plattegrond van het SCHOOLGEBOUW van het voormalige Groen van Prinsterer Lyceum bestaat uit een langgerekte lokalenvleugel die evenwijdig aan de Rotterdamseweg is gelegen. Haaks op de linkerkant van de voorgevel van de lokalenvleugel bevindt zich een bouwvolume met daarin de administratieve en bestuursfuncties. Tegen de achtergevel van de

¹ <https://rijksmonumenten.nl/monument/530938/groen-van-prinstererlyceum/vlaardingen/> ; <https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/monumenten/530938>

lokalenvleugel - recht achter de hoofdentree - bevindt zich een tweede haaks volume, dat tevens het verbindende element vormt naar de evenwijdig aan de lokalenvleugel gelegen gymzaal / aula. Het gebouw is opgetrokken in een gewapend betonconstructie.

In het drie bouwlagen hoge volume dat evenwijdig aan de Rotterdamse weg is gesitueerd, zijn in een heldere structuur ter weerszijden van een lange gang de lokalen gesitueerd. Fietsen- en brommerstalling waren ondergebracht in het souterrain van dit bouwdeel. In de voorgevel van dit volume bevindt zich - geheel links in de gevel - de hoofdentree van de school. De entreepartij wordt gemarkeerd door een trap met bordes en een luifel. Inwendig bevindt zich direct achter de entree een hal met vide. De vide is in de buitengevel zichtbaar in de vorm van een glaspui die vrijwel de gehele hoogte van het gebouw beslaat. In de hal achter de hoofdentree bevindt zich het hoofdtrappenhuis, dat nog zijn oorspronkelijke vloerafwerking en traphekken bezit. In de hal bevindt zich voorts een kunstwerk dat van de hand van mej. Hank Hans is. Dit bestaat uit negen kleine beeldhouwwerken van de hoofden van geleerden door de eeuwen heen. Naast Groen van Prinsterer zijn hier Augustinus, Plato, Sophocles, Homerus, Van 't Hoff, Lorentz, Christiaan Huygens en Antony van Leeuwenhoek weergegeven. De architectuur van de lokalenvleugel wordt grotendeels bepaald door de ritmiek van het wit geschilderde betonskelet. Bovenop de lokalenvleugel bevindt zich een kleine klokkentoren die is opgebouwd uit twee witgeverfde betonnen spanten. Hierin bevindt zich een luidklok, die werd gemaakt door de Fa. Gebr. van Bergen uit Midwolda. Direct links van de hoofdentree bevindt zich, haaks op de lokalenvleugel, een vooruitspringend volume dat twee bouwlagen telt. In deze administratieve / bestuursvleugel bevond zich van oorsprong (op de begane grond) de kantine. Op de verdieping waren de bibliotheek, de administratieruimte en de kamer van de rector gesitueerd. Dit volume is opgetrokken uit lichtgele baksteen in kettingverband en wordt afgesloten door een witte horizontale band uit beton. Op de kopgevel van dit volume bevindt zich, ter hoogte van de oorspronkelijke rectorkamer, een pui met een raam, deur en een klein uitspringend balkon. Boven de pui bevindt zich een betonnen reliëf. Dit kunstwerk werd - net als het kunstwerk in de hal - gemaakt door mej. Hank Hans, en heeft het volgende onderwerp: 'De Zaaier, ook al gaat hij wenend, zaait, maar hij keert juichend weder, dragende zijn schoven' (naar Psalm 126 uit het Oude Testament). In het haakse volume tegen de achtergevel waren de scheikunde-, biologie-, en natuurkundelokalen ondergebracht. De architectonische vormgeving van de gevels van dit volume is vergelijkbaar met die van het hoofdgebouw. Via het bouwdeel met de scheikunde-, biologie-, en natuurkundelokalen kon de gymzaal worden bereikt, die tevens dienst deed als aula. Dit volume is - net als de bestuursvleugel - opgetrokken uit gele baksteen in kettingverband, en wordt eveneens afgesloten door een witte horizontale betonnen band. Hierin bevinden zich een aantal langgerekte, lage vensters. In het midden van de achtergevel van de gymzaal bevindt zich een iets teruggelegen pui die wordt geleed door de verticale witgeschilderde spanten van het betonskelet.

Waardering

Het SCHOOLGEBOUW van het voormalige Groen van Prinsterer Lyceum is van algemeen belang als een vroeg toonbeeld van een naoorlogs schoolgebouw waarin de destijds levende ideeën over onderwijsvernieuwing worden weerspiegeld. Het schoolgebouw vertegenwoordigt stedenbouwkundige waarde in de door stedenbouwkundige Van Tijen ontworpen naoorlogse wijk Babberspolder. Binnen het oeuvre van architect C. Elffers neemt het gebouw een bijzondere plaats in, als de eerste van een reeks middelbare scholen die hij overal in Nederland ontwierp. Ondanks de latere aanpassingen en uitbreidingen (allen ontworpen door Elffers of diens architectenbureau) die de school ten gevolge van onderwijskundige vernieuwingen heeft ondergaan, is de structuur en het

karakter van het oorspronkelijke gebouw nog altijd duidelijk aanwezig. Het schoolgebouw is voorts van belang vanwege de aanwezige kunstwerken.²

Resultaten locatieonderzoek exterieur

Algemeen

In de huidige situatie zijn alle verticale betonnen elementen van het gebouw wit geschilderd. De horizontale banden zijn grijs. Ramen en kozijnen zijn een donker, antraciet grijs en het betonnen kader van de ingangspartij is groen.

Oude foto's van 1956, twee jaar na de oplevering van het gebouw tonen, in zwart-wit, ook enige kleurschakeringen. Zo zijn de verticale betonnen staanders licht van kleur en zijn de horizontale banden een tint donkerder. De kozijnen waren donker, maar de tuimelramen waren licht van kleur. Opvallend is dat de ingangspartij een aparte afwerking heeft gehad. Het huidige groene kader had oorspronkelijk een donkere tint, maar niet zo donker als de kozijnen in de gevel. De kozijnen van de ingangspartij zijn zeer licht, mogelijk dezelfde tint als de tuimelramen, die later vervangen zijn. De lambrisering onder de onderste ramen, die in de huidige situatie meegeschilderd is met de betonnen horizontale banden, is net als de kozijnen zeer licht van tint. Hetzelfde geldt voor de balustrade van de trap en de onderkant van de luifel. De bovenzijde van de luifel is donker van tint.

Entree van het Groen van Prinstererlyceum in 1956. Bron: Forum 1956-1957. <https://www.leonsebregts.nl/groen-van-prinstererlyceum-vlaardingen/>

Entree van het Lentiz Groen van Prinstererlyceum in 2025.

² <https://rijksmonumenten.nl/monument/530938/groen-van-prinstererlyceum/vlaardingen/> ; <https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/monumenten/530938>

Kozijnen

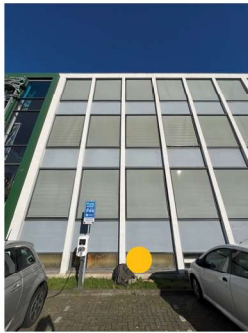
Tijdens het onderzoek bleek dat veel van de kozijnen en deuren vervangen zijn. Ook aan de achterzijde, waar eerst van de kozijnen nog werd vermoed dat deze oorspronkelijk waren, werden op de kozijnen weinig verflagen gevonden en was de houtsoort bovendien van een recentere datum. Er werd op deze kozijnen slechts de huidige afwerking en een voorbereiding gevonden en op enkele plekken een bruine schrale afwerking, wat aangeeft dat deze zijn vervangen.

Op de kozijnen aan verschillende gevels van het pand werden slechts twee tot drie verflagen gevonden en was het hout bovendien van een recentere datum. Deze onderdelen zijn vervangen.

Aan de voorzijde echter, zijn op de ramen van het souterrain (de voormalige fietsenstalling) zijn nog wel oude verflagen aanwezig. Het betreft een lagenpakket van tenminste vier lagen, waarvan de oudste afwerking een petrolblauwe kleur lijkt (laag 2 in de stratigrafie hieronder). Deze laag heeft een witte grond (laag 1). Dit lagenpakket is ook op het metalen hekwerk van de ingangspartij

gevonden, maar daar bleek het niet de oudste laag te zijn, maar de vijfde. Het is dus onduidelijk welke kleur de kozijnen daadwerkelijk hebben gehad.

Overzichtsfoto

Locatie

Stratigrafie

Detail locatie

S 5030-B

S 6020-B

Een petrolblauwe kleur is gevonden op oorspronkelijke kozijnen. Deze blauwe kleur is ook gevonden op het hekwerk van de ingangspartij, maar daar is het niet de oudste laag.

Ramen

Onderstaande oude foto toont de oorspronkelijke tuimelramen met een gele kleur. Het is onduidelijk van wanneer deze foto dateert, maar het geel is waarschijnlijk niet de originele kleur, omdat in vergelijking met de zwart-wit foto van de bouwtijd de horizontale banden hier lichter van kleur zijn dan de tuimelramen. Oorspronkelijk was dit dus andersom.

In het grootste deel van de gevels zijn de oorspronkelijke houten tuimelramen (links) vervangen door aluminium schuiframen (rechts). Bron: Kegel 2019. <https://www.leonsebregts.nl/groen-van-prinstererlyceum-vlaardingen/>

Links de foto van onbekende datering met oranje ramen in zwart wit. Rechts een detail van de foto uit 1956; hier zijn de horizontale banden duidelijk iets donkerder dan de verticale staanders, wat in de foto links niet het geval is. Daarnaast lijken de ramen zeer licht van kleur, waar de ramen op de foto links nog enige grijswaarden bevat. Dit wijst erop dat het oranje een latere aanpassing is. De kelderramen op de foto van 1956 tonen wel dezelfde grijswaarden als de kozijnen erboven. Mogelijk is dit een aanwijzing dat alle kozijnen petrolblauw zijn geweest.

Betonnen banden algemeen

In de huidige situatie tonen de betonnen staanders en de horizontale banden een licht kleurbeeld met een genuanceerde differentiatie: de verticale staanders zijn wit en de horizontale banden zijn lichtgrijs. Oorspronkelijk is deze lichte nuancering waarschijnlijk ook aanwezig geweest, hoewel in andere grijs- en wittinten.

Horizontale banden

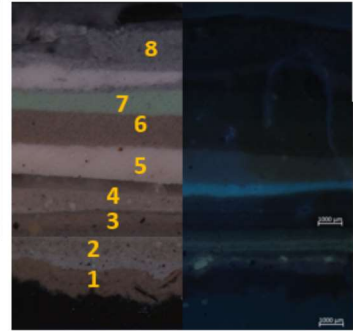
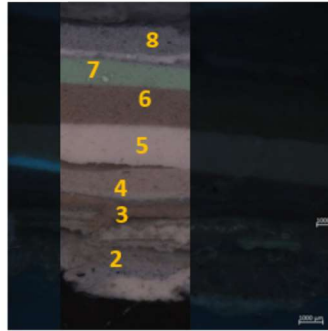
De horizontale banden zijn op meerdere locaties onderzocht. Van drie locaties zijn ook monsters genomen (zie afbeeldingen hieronder). Op al deze plekken zijn minimaal vijf afwerkingen gevonden. De kleuren variëren van lichtbruin tot beigegrijs. Een opvallende mintgroene kleur is ook aanwezig, maar onduidelijk is of deze op al de gevels in dezelfde periode in het zicht is geweest. Op de zuidgevel is deze als een recente laag aangetroffen.

De oudste kleur is een grijs tot grijsgroen. Deze laag is in de dwarsdoorsneden overal aanwezig, en toont op twee van de onderzoekslocaties meer grijs, maar op de westgevel meer grijsgroen.

Mogelijk is de kleur op deze locatie iets verkleurd door opliggende lagen of veroudering. Opvallend is dat de grijze tint op de andere twee locaties een zweem groen in zich heeft.

Overzichtsfoto

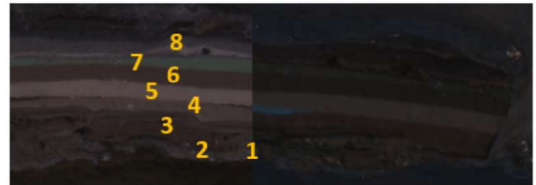
Dwarsdoorsnede rechts in UV

Detail locatie

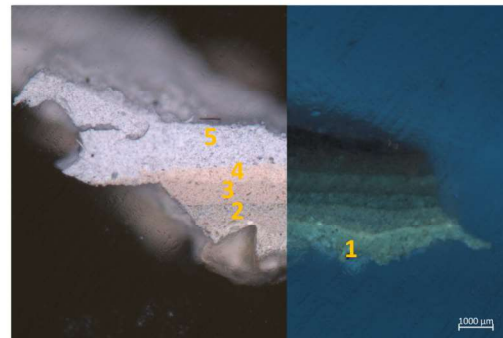
2502 G

Tenminste acht lagen gevonden, het meeste aantal lagen van de locaties op de horizontale banden. De oudste laag is een lichtgrijs, mogelijk laag 2 in de dwarsdoorsnede.

Overzichtsfoto

Dwarsdoorsnede rechts in UV

Detail locatie

NCS S 4010-B70G

NCS S 4010-B90G

NCS S 3010-B70G

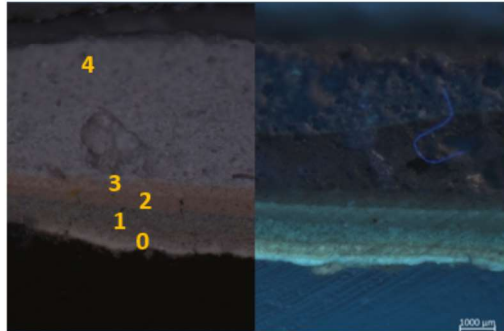

NCS S 3010-G20Y

Tenminste vijf lagen gevonden. Opvallend is dat de tweede laag hier een meer grijsgroen is.

Overzichtsfoto

Dwarsdoorsnede rechts in UV

Detail locatie

NCS S 2502-G

Slechts vier lagen aanwezig. Het lagenpakket lijkt sterk op het lagenpakket van de westgevel. Hier is de tweede laag geen grijsgroen maar hetzelfde grijs zoals gevonden op de westgevel.

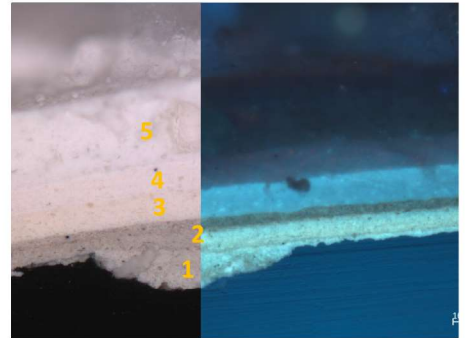
Verticale banden

De verticale staanders tonen slechts lichtgrijze tot witte verflagen. Een vermoeden is dat deze helemaal niet geschilderd waren, omdat er in vergelijking met de overige locaties zeer weinig verflagen gevonden zijn (slechts 5, waarvan 3 afwerkingen). In het tijdsbeeld past dit, in de jaren '50 van de twintigste eeuw werden materialen zichtbaar gebruikt.

De oudste verflaag is hier een lichtgrijs. Deze kleur komt op de verschillende locaties terug, maar was moeilijk te bepalen vanwege de vervuiling van het materiaal en de verflagen.

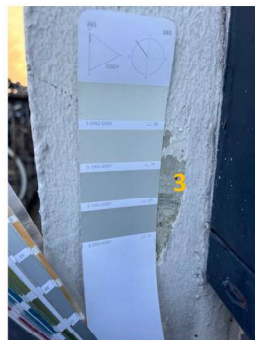
Overzichtsfoto

Dwarsdoorsnede rechts in UV

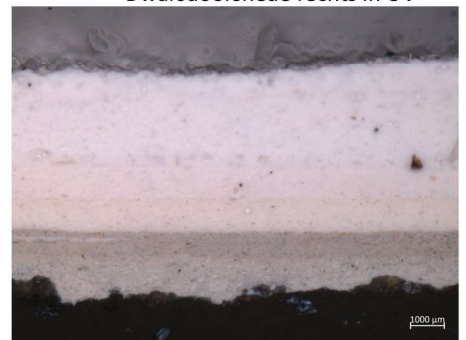
Detail locatie

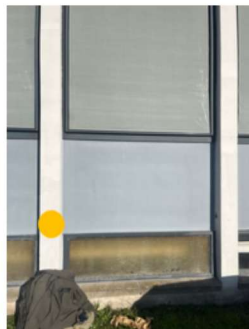
NCS S 1502-G50Y

NCS S 2502-Y

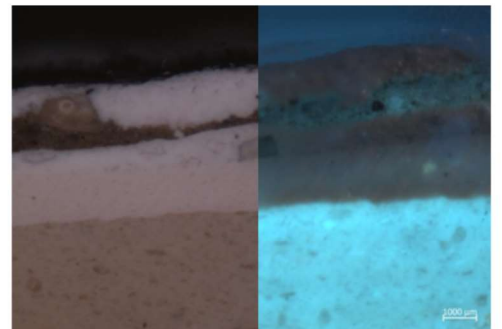
Overzichtsfoto

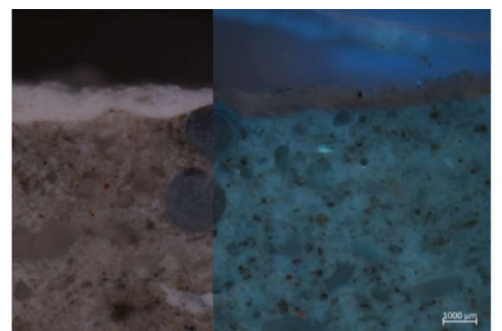
Detail locatie

NCS S 2005-G80Y

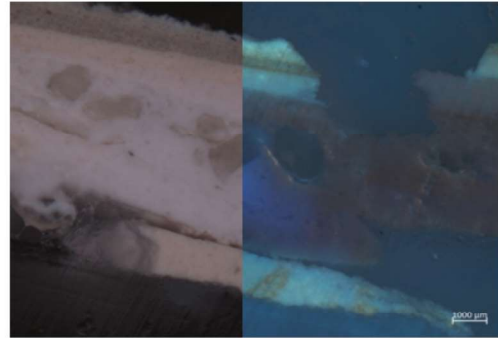

Dwarsdoorsnede rechts in UV

Overzichtsfoto

Dwarsdoorsnede rechts in UV

Detail locatie

2005-G80Y

Ingangspartij

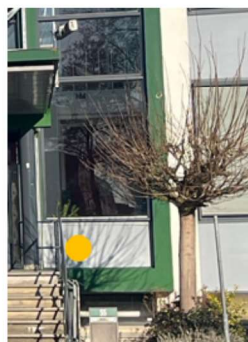
Wanneer de foto's van 1956 bekeken worden, is zichtbaar dat de ingangspartij een afwijkend kleurenschema had dan overige betonnen elementen in de gevel.

Zowel het huidige groene kader als de bovenkant van de luifel als de pilaren daaronder tonen donkerder van tint dan overige gevelelementen. De onderkant van de luifel, de betonnen band onder het raam en het metalen hekwerk waren echter zeer licht van tint, mogelijk dezelfde of een lichtere tint dan de betonnen verticale staanders in de gevel.

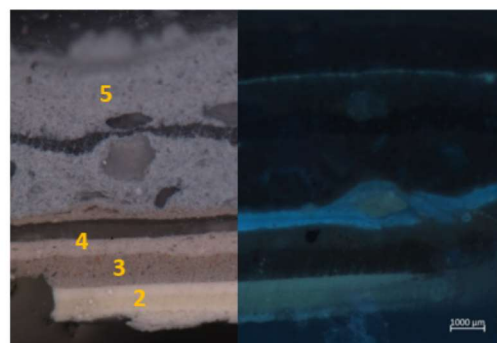
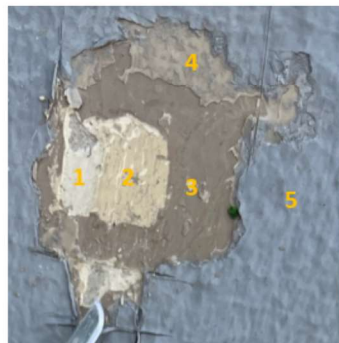

Vergelijk van tinten van de ingangspartij.

De betonnen band onder het raam toont onder het huidige grijs lichtere kleuren, waaronder een crème wit en een beige als eerste twee lagen. Volgens de verfdwarsdoorsnede is van deze lagen de tweede de oudste afwerking.

Overzichtsfoto

Dwarsdoorsnede rechts in UV

Detail locatie

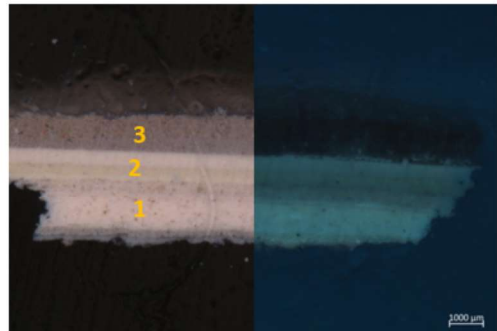
Laag 1:
NCS S 1002-Y

Laag 2: NCS S 1510-Y

Laag 2: NCS S 2010-Y10R

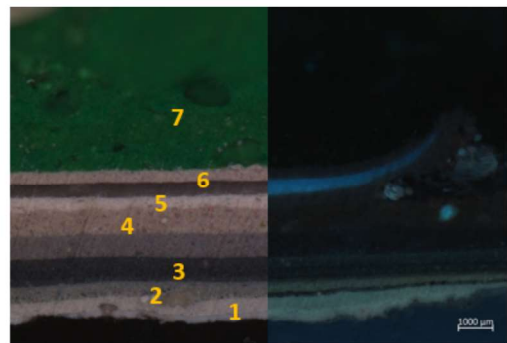
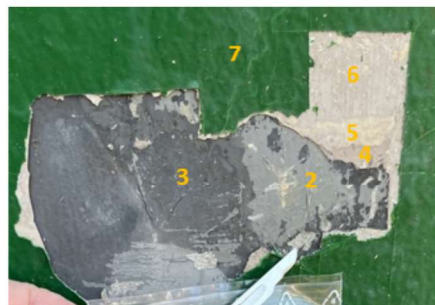

De oudste lagen zijn crèmewit tot beigegeel, het zijn laag 1 en 2 in de verfdwarsdoorsnede.

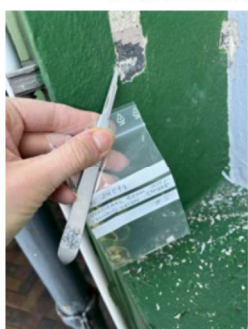
Het huidige groene kader toont onder het huidige groen een aantal lagen, waar de oudste een lichtgrijs met daarop een donkergrijs. Vermoedelijk is deze donkere grijze laag de oudste afwerking.

Overzichtsfoto

Dwarsdoorsnede rechts in UV

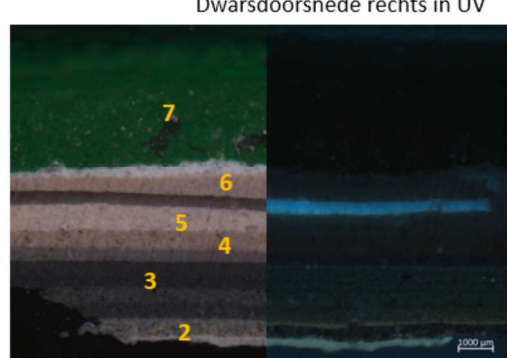
Detail locatie

2: 3502-G

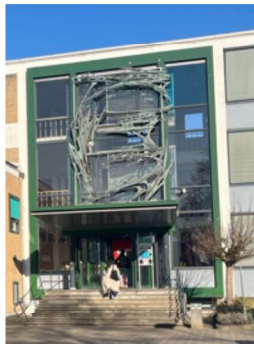

3: 7502-G

Ook de bovenzijde van de luifel toont het donkere grijs als oudste afwerking, dit is laag 2 in de verfdwarsdoorsnede. De foto middenonder toont de scheidslijn van het huidig groen met grijswit, oorspronkelijk was hier ook een scheidslijn aanwezig maar van donkergrijs en crèmewit. Dit crèmewit was vermoedelijk de kleur van onderzijde van de luifel waar nu plaatmateriaal voor is geplaatst. Dit crèmewit komt waarschijnlijk overeen met de oudste kleur op de balustrade van het

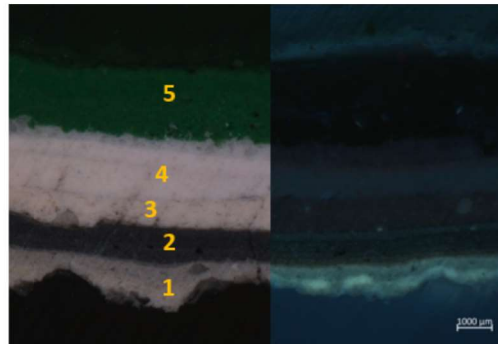
bordes.

Overzichtsfoto

Stratigrafie

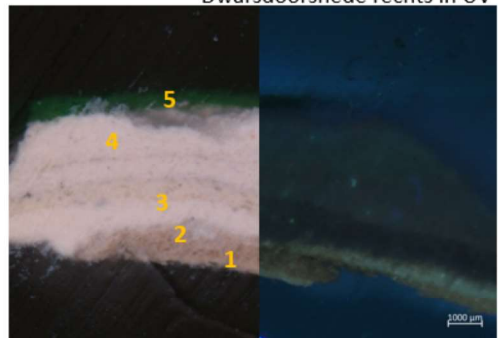
Dwarsdoorsnede rechts in UV

Detail locatie

Detail locatie

De pilaren tonen ook een lagenpakket van verschillende donkere tinten, waarvan de oudste een donkergrijsgroen. Deze kleur is iets mossiger dan de kleur zoals gevonden op de luifel en het betonnen kader. Het is mogelijk dat deze donkergrijs iets is beïnvloed door de opvolgende, helder groene kleur, of er is een verkleuring vanwege het type verf aan de hand.

7005-G50Y

Detail locatie

Detail locatie

De balustrade van de ingangspartij toont op de foto licht van kleur. Deze tint is gevonden op het metaal van de balustrade en is mogelijk dezelfde tint als op de onderkant van de luifel.

Detail locatie

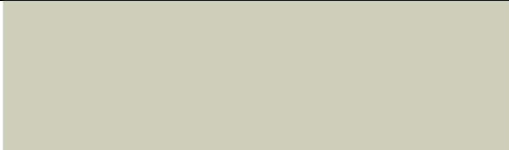

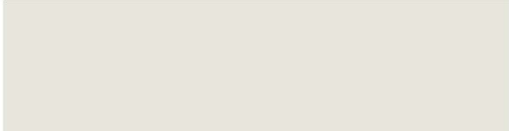

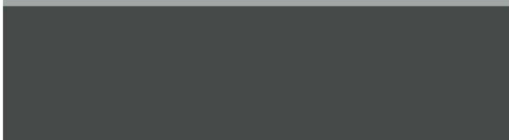
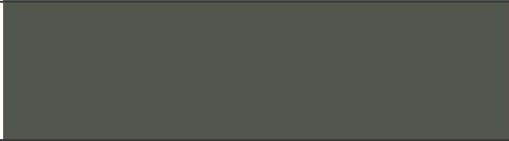
7020-B

Als oudste laag is een lichte crème gevonden (laag nr. 1). Als vijfde is hier pas de petrolblauwe kleur gevonden die ook op de oorspronkelijke ramen van de voormalige fietsenkelder aanwezig is.

Overzicht kleurcodes

De volgende tabel toont de NCS code van de kleuren zoals gevonden op de onderzoekslocaties. Per locatie zijn twee tinten aangegeven. De pijltjes geven aan welke van de gevonden kleuren de meest aannemelijke kleur was die als oudste afwerking in het zicht is geweest.

Locatie	NCS-S code	Kleur	Meest aannemelijke oudste kleur aangeven met ←	
Verticale betonnen staanders (kolommen)	2005-G80Y		←	
	1502-G50Y		(mogelijk een voorbewerking)	
Horizontale betonnen banden	2502-G		←	
	3010-G20Y		(verkleuring?)	
Ingangspartij horizontaal beton onder ramen	1002-Y		(mogelijk een voorbewerking)	
	1510-Y		←	
Ingangspartij huidig groen kader	3502-G		(mogelijk een voorbewerking)	
	7502-G		←	
Ingangspartij metalen pilaren	7005-G50Y		← (mogelijk verkleuring)	

Samenvatting

Met dit onderzoek is een eerste aanzet gedaan tot het achterhalen van het oorspronkelijke kleurenpalet van Lentiz Groen van Prinsteren Lyceum Rotterdamseweg 55 te Vlaardingen.

Het onderzoek heeft zich gericht op de volgende elementen:

- Betonnen kolommen
- Betonnen liggende elementen
- Kozijnen en ramen achterzijde
- Luifel voorzijde

Oude foto's van net na de bouwtijd hebben ondersteuning geboden voor het onderzoek op locatie. Vanwege de veroudering van de verflagen en het tussentijds schuren dan wel kaalhalen van oppervlakken werden niet op alle onderdelen overtuigende resultaten behaald. Over het algemeen kan wel worden aangenomen dat de oudste kleuren van het Lyceum grotendeels uit grijs tinten moet hebben bestaan. Mogelijk waren enkele onderdelen onbeschilderd, zoals de verticale betonnen staanders (kolommen). Op deze onderdelen zijn minder verflagen gevonden dan elders.

Op de liggende betonnen elementen onder de ramen zijn grijze tot groengrijze lagen gevonden. Deze waren een tint donkerder dan de verticale staanders.

De kozijnen en ramen zijn overal vervangen. Slechts op de kozijnen van de kelderramen werden enkele oudere lagen gevonden, maar deze bleken bij vergelijking met het lagenpakket op de balustrade niet de oudste te kunnen zijn. Het is dus nog onduidelijk welke kleur de kozijnen hebben gehad. Nader onderzoek kan eventueel hierover nog uitsluitsel geven, door op nog meer kozijnen van de kelder te zoeken naar oudere kleurtinten.

De luifel is een apart onderdeel geweest in de gevel, zoals de foto's van na de bouwtijd laten zien. Hierop zijn dan ook afwijkende kleuren gevonden, waaronder een donkerder grijs op het huidige groene kader en

De verschillende grijze kleuren zoals gevonden op de gevels van het Lentiz Groen van Prinsteren Lyceum passen in het tijdsbeeld van de wederopbouwperiode. Een vergelijking kan gemaakt worden met het Groothandelsgebouw in Rotterdam, dat iets vroeger dateert van 1945-1953. Hier werden volgens ons eerdere kleuronderzoek met name grijze tinten gevonden. De toepassing van deze kleuren ondersteunden het gebruik van beton als bouw materiaal.

Het reconstrueren van de historische kleuren en nader onderzoek

Bij het herschilderen van de gevels is het aan te bevelen om te werken met proefvlakken. Het is belangrijk om kleuren in situ te beoordelen omdat ook de omgeving – de architectuur, lichtinval en overige toegepaste materialen – van invloed is op de uitwerking ervan. Met name voor de grijze tinten onderling is dit van belang. Een subtiele nuance in het grijs kan immers bij de toepassing op grote schaal (aanzienlijke oppervlakken) een belangrijke rol gaan spelen.

Daarnaast moet in ogenschouw worden genomen dat een verfafwerking niet enkel uit kleur bestaat, maar ook materiaal. Een matte verf oogt geheel anders dan een glanzende verf en kleuren

kunnen bij een synthetische muurverf anders uitvallen dan bij een minerale verf. Ook hiervoor zijn proefvlakken noodzakelijk.

Enkele tinten die met de kleurenwaaier zijn bepaald zijn niet overal hetzelfde terwijl de lagen in verfdwarsdoorsneden niet heel sterk verschillen (zoals de horizontale betonnen banden). Waarschijnlijk is dit te wijten aan een verschillende veroudering van de verf (de invloed van zonlicht verschilt sterk per gevel) of de wijze waarop de lagen vrij zijn gelegd. Wij adviseren daarom dit nader te bestuderen aan de hand van proefvlakken.

Voorst was er volgens onze offerte geen ruimte voor het bepalen van de oudste kleur van de balustrade. Dit kan nog nader onderzocht worden.